

Blijf van alimentatie af

OPINIE Wetsvoorstel voor alimentatie ziet elke vrouw ten onrechte als economisch zelfstandig en zet mannen niet aan tot minder werken en meer zorgen.

Door: Ariane Hendriks en Ingrid Vledder zijn cultuurwetenschappers en familierechtadvocaten te Amsterdam Volkskrant, 30 juni 2015, 02:00

Op 19 juni dienden Tweede Kamerleden Foort van Oosten (VVD), Jeroen Recourt (PvdA) en Magda Bernds-Jansen (D66) een omvangrijk wetsvoorstel in waarin de regels over partneralimentatie grotendeels overhoop worden gehaald. Er moet een andere grondslag komen, een eenvoudiger berekeningsmethode en aanmerkelijk kortere duur.

De nieuwe wet moet het systeem van de partneralimentatie, stellen de indieners, aanpassen aan de huidige tijd. De Memorie van Toelichting wekt echter de indruk dat de indieners vooral graag de gemiddelde Nederlandse man en vrouw willen veranderen. Die moeten tijdens het huwelijk werk en zorg eerlijk delen en er vooral ook voortdurend op bedacht zijn dat het huwelijk niet voor eeuwig is. Iedereen moet op ieder moment klaar staan om de arbeidsmarkt te betreden en in eigen levensonderhoud te voorzien.

Op hoofdlijnen wil het wetsvoorstel alleen nog partneralimentatie wanneer het huwelijk aantoonbaar heeft geleid tot verlies aan verdien capaciteit, bijvoorbeeld omdat één van beiden is thuis gebleven om voor de kinderen te zorgen. Die partneralimentatie kan maximaal 5 jaar duren, of, als er ten tijde van de scheiding kinderen in de basisschoolleeftijd zijn, tot het jongste kind 12 jaar oud is.

Feiten

Nederlandse moeders besteden twee keer zoveel tijd aan de zorg van de kinderen als vaders

Een uitzondering wordt gemaakt voor huwelijken die langer dan 15 jaar hebben geduurd én waarbij de alimentatiegerechtigde ten hoogste tien jaar jonger is dan de AOW-leeftijd: in die gevallen duurt de partneralimentatie totdat de AOW-leeftijd is bereikt. Hoe hoog de partneralimentatie moet zijn, wordt forfaitair bepaald volgens een systeem dat volgens de indieners zo eenvoudig is dat de gewone burgers er zelf

mee moeten kunnen rekenen. (Dat de indieners zelf diverse rekenvoorbeelden nodig hebben om het systeem uit te leggen belooft weinig goeds.) De alimentatieplichtige moet volgens dat systeem altijd meer overhouden dan de alimentatiegerechtigde.

Dan nu wat feiten. Bijna 40 procent van alle huwelijken eindigt in een scheiding. Een gemiddelde scheiding volgt op een huwelijk van een jaar of veertien en de gemiddelde leeftijd van de ex-echtelingen is dan rond de midden-40, zodat de uitzondering voor wat in het wetsvoorstel 'traditionele huwelijken' wordt genoemd, niet opgaat. Bij iets meer dan de helft van de scheidingen zijn kinderen betrokken. Een heel groot deel van de Nederlandse vrouwen gaat na de geboorte van hun eerste kind minder werken, mannen gemiddeld juist meer. Nederlandse moeders besteden twee keer zoveel tijd aan de zorg van de kinderen als vaders.

Dat is, nog steeds, wat de samenleving van moeders verwacht: minister Asscher sprak zelfs van een 'onuitgesproken norm in Nederland waardoor het niet echt geaccepteerd wordt dat moeders fulltime werken'.

Wensdenken

Het is zonneklaar dat de indieners van dit wetsvoorstel daar graag wat aan willen veranderen. Iedereen moet economisch zelfstandig zijn en co-ouderschap is niet alleen iets voor ná een scheiding. Vrouwen voorhouden dat ze na een scheiding vooral niet te hoge verwachtingen van partneralimentatie moeten hebben moet de emancipatie dienen. Bovendien wil dit wetsvoorstel mogelijk maken dat partijen al voor het huwelijk de partneralimentatieplicht in hun huwelijkse voorwaarden kunnen uitsluiten. Dat moet de echtelingen met beide benen op de grond houden.

Het is echter zeer de vraag of dat zo werkt. Nu al gaan vrouwen er na een scheiding gemiddeld financieel 23 procent op achteruit, en mannen 7 procent op vooruit. Dat harde feit, dat toch met enige regelmaat in de media wordt aangehaald, heeft vrouwen niet tot grotere arbeidsparticipatie aangezet. Het is bepaald twijfelachtig of dit wetsvoorstel dat effect wel zal hebben. En dan is er nog de vraag of al die extra uren werk wel beschikbaar zijn. Het wetsvoorstel gaat ervan uit dat er voor alle werkwillige vrouwen altijd genoeg banen beschikbaar zijn.

Dat is wensdenken. Maar zelfs als er voldoende werk beschikbaar is, zal het zeker voor laagopgeleide vrouwen erg moeilijk zijn om binnen vijf jaar voldoende uren te

werken om in eigen levensonderhoud te voorzien, zeker als er ook nog voor kinderen moet worden gezorgd.

Alimentatie

In het huidige systeem maakt partneralimentatie voor veel vrouwen met opgroeiende kinderen het verschil tussen net rondkomen en een leven rond de armoedegrens

Wat dit voorstel behalve onrealistisch ook onrechtvaardig maakt, is dat het mannen op geen enkele manier aanzet om tijdens het huwelijk een beetje minder te werken en een beetje meer te zorgen. Na het huwelijk een paar jaar een (vanwege het forfaitaire systeem) sterk ingeperkte partneralimentatie betalen: het staat in geen verhouding tot het veel hogere inkomen dat mannen kunnen opbouwen doordat ze ongehinderd carrière maken terwijl de vrouw voor de kinderen zorgt. Deze wet zal de financiële voorsprong die mannen hebben op vrouwen alleen maar verder vergroten; de rekening van de door de indieners van het wetsvoorstel gewenste emancipatie wordt uitsluitend bij de vrouwen neergelegd.

Natuurlijk: niemand betaalt graag maandelijks aan z'n ex-partner, en het moet gezegd: zeker voor kinderloze huwelijken is een alimentatietermijn van maximaal 12 jaar (de nu geldende wet) vaak aan de ruime kant.

Dat kan soms wel een tandje minder, en het is een taak voor de rechtspraak om daar, meer dan nu gebeurt, maatwerk te leveren. Maar in het huidige systeem maakt partneralimentatie voor veel vrouwen met opgroeiende kinderen het verschil tussen net rondkomen en een leven rond de armoedegrens. Dit wetsvoorstel gaat er voor zorgen dat die vrouwen een armoedeval maken.